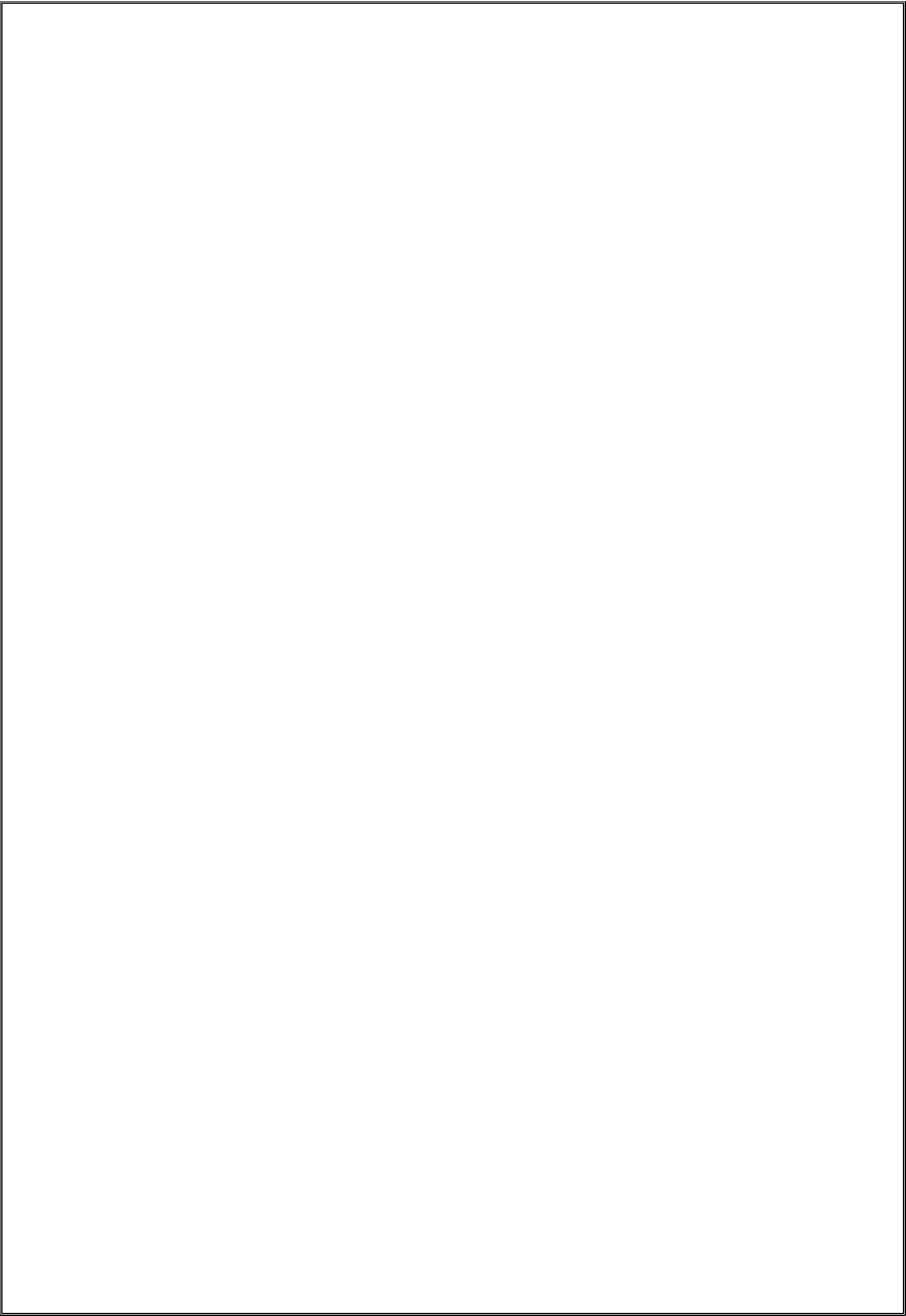

ANA HAZIR GİYİM SEKTÖRÜ ÜZERİNE PAZAR ARAŞTIRMASI RAPORU

ARALIK 2016

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR

TABLO LİSTESİ

KISALTMALAR	5
TABLO LİSTESİ	6
YÖNETİCİ ÖZETİ.....	1
1. HAZIR GİYİM SEKTÖRÜ	2
2. DÜNYA HAZIR GİYİM TİCARETİ	2
2.1. Dünya Örme Ve Örülmemiş Hazır Giyim Ticareti	2
2.1.1. Dünya Örme Giyim İhracatı	4
2.1.2. Dünya Örme Giyim İthalatı	5
2.1.3. Dünya Örülmemiş Giyim İhracatı.....	6
Tablo 3: Dünya Örülmemiş Giyim İhracatı (1000 ABD \$).....	6
2.1.4. Dünya Örülmemiş Giyim İthalatı	7
2.1.5. Tablo 4: Dünya Örülmemiş Giyim İthalatı (1000 ABD \$)	7
3. GANA PAZARI İLE İLGİLİ BİLGİLER	8
3.1. Ülke Profili ve Genel Ekonomik Durum	8
3.1.1. Ekonomik Yapı	9
3.1.2. Ekonomi Politikaları	10
3.1.3. Altyapı.....	11
3.2. Pazar İle İlgili Bilgiler	15
4. GANA’NIN DIŞ TİCARETİ.....	16
4.1. Dış Ticaretin Genel Yapısı	18
4.2. Ürün Standartları ile İlgili Uygulamalar	19
4.3. Tarifeler ve Diğer Vergiler.....	19
4.4. Üye Olduğu Uluslararası Kuruluşlar	19
4.5. Doğrudan Yabancı Yatırımlar	20
4.6. İşadamlarının Pazarda Dikkat Etmesi Gereken Hususlar	22
5. GANA’NIN HAZIR GİYİM SEKTÖRÜ.....	23
5.1. Gana’nın Örme Giyim İhracatı	23
5.2. Gana’nın Örme Giyim İthalatı.....	24
5.3. Gana’nın Örülmemiş Hazır Giyim İhracatı	25
5.4. Gana’nın Örülmemiş Hazır Giyim İthalatı	26

6. GANA-TÜRKİYE ARASINDA TİCARİ VE EKONOMİK İLİŞKİLER.....	27
6.1. Siyasi İlişkiler.....	27
6.2. Ekonomik ve Ticari İlişkiler	28
7. GANA-TÜRKİYE ARASINDA HAZIR GİYİM ÜRÜNLERİ TİCARET HACMİ	30
7.1. GANA-TÜRKİYE Örme Giyim Ticaret Hacmi	30
7.2. GANA-TÜRKİYE Örülmemiş Giyim Ticaret Hacmi	31
8. GANA'DA HAZIR GİYİM ÜRÜNLERİ İLE İLGİLİ FAALİYET GÖSTEREN FİRMA BİLGİLERİ	32
9. SWOT ANALİZİ	32
10. YARARLI ADRESLER	33
11. YARARLI WEB SİTELERİ.....	33
KAYNAKÇA	34
6.1. İhracat	19
6.2. İthalat	19
7. GANA-TÜRKİYE ARASINDA HAZIR GİYİM ÜRÜNLERİ TİCARET HACMİ	20
7.1. GANA-TÜRKİYE Örme Giyim Ticaret Hacmi	20
7.2. GANA-TÜRKİYE Örülmemiş Giyim Ticaret Hacmi	21
8. GANA'DA HAZIR GİYİM ÜRÜNLERİ İLE İLGİLİ FAALİYET GÖSTEREN FİRMA BİLGİLERİ	22
9. GANA'DA HAZIR GİYİM SEKTÖRÜNE YÖNELİK FUARLAR	23
10. SWOT ANALİZİ	24
11. YARARLI ADRESLER	25
12. KAYNAKÇA	26

KISALTMALAR

ECOWAS: Batı Afrika Devletleri Ekonomik Topluluğu

GCB: Gana Ticaret Bankası

ITC: Uluslararası Ticaret Merkezi

GSYİH: Gayri Safi Yurt içi Hasıla

GTIP: Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu

KDV: Katma Değer Vergisi

GSA: Gana Standartlar Kurumu

WIPO: Dünya Fikri Mülkiyet Hakları Örgütü

GIPC: Gana Yatırım Geliştirme Merkezi

GHS: Gana Cedisi

A.B.D: Amerika Birleşik Devletleri

USD: United States Dollar (Amerikan Doları)

A.B: Avrupa Birliği

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Dünya Örme Giyim İhracatı (1000 ABD \$).....	4
Tablo 2: Dünya Örme Giyim İthalatı (1000 ABD \$)	5
Tablo 3: Dünya Örülmemiş Giyim İhracatı (1000 ABD \$).....	6
Tablo 4: Dünya Örülmemiş Giyim İthalatı (1000 ABD \$).....	7
Tablo 5: Gana Örme Giyim İhracatı (1000 ABD \$).....	23
Tablo 6: Gana Örme Giyim İthalatı (1000 ABD \$).....	24
Tablo 7: Gana Örülmemiş Hazır Giyim İhracatı (1000 ABD \$)	25
Tablo 8: Gana Örülmemiş Hazır Giyim İthalatı (1000 ABD \$).....	26
Tablo 9 :GANA-TÜRKİYE Örme Giyim Ticaret Hacmi	30
Tablo 10: GANA-TÜRKİYE Örülmemiş Giyim Ticaret Hacmi	31

YÖNETİCİ ÖZETİ

- Dünya hazır giyim ihracatı 2015 yılında 446,5 milyar dolar civarında gerçekleşmiş olup, bu rakamın 223,6 milyar doları örme ürünlerden, 222,9 milyar doları da örülmemiş ürünlerden oluşmaktadır.
- Yaklaşık 47 milyon nüfusu ile Afrika'da nüfusu en yoğun 7. ülke olan Ganayaklaşık 58,155 milyon dolarlık GSYİH'si ile bir önceki yıla oranla %6,13 büyüme gerçekleştirerek Sahra Altı Afrika'nın en büyük 6 ekonomisinden biri, Doğu Afrika'nın en fazla sanayileşmiş ülkesidir.
- Doğu Afrika Bölgesinin ekonomik, ticari ve lojistik üssü konumundaki GANA, yaklaşık 140 milyonluk Doğu Afrika Birliği Pazarı ile 458 milyonluk Doğu ve Güney Afrika Ortak Pazarına (COMESA) erişim imkanı sağlamaktadır.
- 2015 yılı itibariyle Gana'nın ihracatı 5,4 milyar dolara ulaşırken ithalat 18,6 milyar dolardır.
- Gana'nın ihraç malları nispeten çeşitlilik arz etmekle birlikte, çay ve bahçe bitkileri en önemli ihraç kalemlerindendir. Diğer önemli ihraç malları ise hazır giyim, kahve, demir ve çelik, soda külü, balık, tütün ve petrol ürünleridir.
- Gana'nın hazır giyim ticaretinde en önemli yeri kazaklar, t-shirtler ile bay ve bayan için takımlar tutmaktadır. Gana'nın hazır giyim ihracatı 2015 yılının verilerine göre 401,615 milyon dolar iken ithalatı ise 865,928 milyon dolardır. Toplam ihracatının %7.4'lük kısmını hazır giyim oluştururken toplam ithalatının ise %4.6'lık kısmını oluşturmaktadır.
- 2015 yılında, Türkiye'nin 14,845 milyar dolarlık hazır giyim ihracatının 4,194 milyon dolarlık kısmı GANA'ya gerçekleştirilmiştir. Türkiye'nin GANA'ya hazır giyim ihracatındaki önemli ürünlerin başlıcaları kadın/kız çocuk için takımlar, tshirt, fanila ve çorap kategorilerindendir.

1. HAZIR GIYİM SEKTÖRÜ

Tarih boyunca Dünya’da en büyük gelir getirici sektörlerden biri “tekstil ve hazır giyim sanayii” olmuştur. Nitekim sektör, bugün önemli sanayileşmiş ülkelerden İngiltere, Kuzey Amerika ve Japonya’da erken sanayileşme dönemlerinde önemli ölçüde rol oynamıştır. Ancak 1970’lerden bu yana tekstil ürünleri üretimi ve ihracatının gelişmiş ülkelere kaymış olduğu görülmektedir. Örneğin üretim maliyetlerinin yükselmesi ve istihdamda görülen kısıtlar nedeniyle Japon tekstil ve hazır giyim firmalarının üretim yatırımlarını 1970’lerde Asya ülkelerine yönlendirdikleri bilinmektedir. Bu akımın etkisi ile Hong Kong, Güney Kore ve Tayvan, Japonya’nın ardından, tekstil ve hazır giyim sanayinin ana ihracat kalemi haline gelmesi ile Asya’nın yeni sanayileşen ülkeleri konumuna yükselmişlerdir. Bu ülkeler ile birlikte, Bangladeş ve Endonezya gibi az gelişmiş ülkeler düşük işgücü maliyetlerini bir rekabet gücüne dönüştürerek küresel pazarlarda yer almaya başlamışlardır.

1980’lerden itibaren hız kazanan küreselleşme eğilimi tekstil ve hazır giyim sanayinde ticaret akışını hızlandırmış, son 30 yıl içerisinde yaklaşık olarak sektörün toplam kapasitesinin yarısı gelişmiş ülkelere kaymıştır. Doğal olarak sektör, günümüzde en fazla “küreselleşmiş endüstrilerden” biri olarak anılmaktadır. Tekstil ve hazır giyim sektöründe küreselleşme, bir hazır giyim ürününün New York’ta tasarlanması, Kore’de imal edilen, Hong Kong’da kesilen bir kumaşın kullanılarak Çin’de üretilmesi ve İngiltere’de dağıtılması anlamına gelmektedir. Bu nedenle artık üreticiler sadece ülke içindeki duruma göre strateji belirlemek ile kalmamakta, küresel şartları da hesaba katmaktadırlar. Günümüzde büyük oranda iş gücündeki maliyetlerin şekillendirdiği tekstil ve hazır giyim sektörü, dünya genelinde daha çok sosyal açıdan az gelişmiş ülkelerin ekonomilerinin önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Çin, Bangladeş, Hindistan, Hong Kong, Endonezya gibi iş gücü maliyetlerinin çok düşük olduğu ülkeler sektörün imalat kısmında ilk sıralarda yer almaktadırlar. Konumu itibarıyla Avrupa perakende şirketlerinin tercih sebebi olan Türkiye’nin ise rekabet içinde olduğu sınıf bu ülkelere oldukça farklıdır. Yurt içinde kaliteli işlerin ortaya konulması ve maliyetlerin Avrupa imalatına oranla çok daha düşük olması ülkemizi daha üst bir seviyeye taşımış, saygın perakende şirketlerinin güvenerek iş ortamı yakaladığı bir pozisyona gelmesini sağlamıştır.

2. DÜNYA HAZIR GIYİM TİCARETİ

2.1. Dünya Örme Ve Örülmemiş Hazır Giyim Ticareti

2005 yılında kotaların kalkmasıyla birlikte, dünya hazır giyim pazarında hem arz hem de talep yönünde şiddetli bir rekabet yaşanmaya başlamıştır. Kötüleşen ekonomik koşullar nedeniyle A.B.D, Almanya ve Japonya gibi büyük ülkelere tüketicilerin satın alma kararlarında fiyatın önemi artmaya başlamıştır. Özellikle, tüketicilerin belirli bir kalitedeki ürünü daha düşük fiyatlardan talep etmesi, hazır giyim ürünleri üzerinde ciddi bir fiyat baskısı yaratmıştır.

Diğer taraftan, perakende sektöründe faaliyet gösteren firmaların çeşitlenmesi, sayılarının artması ve faaliyetlerinin genişlemesi hazır giyim ürünlerindeki fiyat rekabetini şiddetlendirmiştir. Örneğin, geçmişte distribütörlerden ya da doğrudan ithalatçılardan alım yapan perakendeciler, günümüzde doğrudan ithalata, hatta ucuz işçilikle üretim yapan ülkelerde fason üretime yönelmişlerdir. Bu da perakendecilere, aracısız olarak doğrudan tüketiciye ulaşma imkânı vermiş ve fiyatların düşmesine yol açmıştır. Kotaların kalkmasıyla birlikte, büyük alım gruplarının alımlarını tek ya da birkaç ülkede yoğunlaştırması ve bunu üreticiler üzerinde kullanması, fiyatlar konusunda üreticilerin aleyhine önemli bir baskı unsuru oluşturmuştur. Dolayısıyla, bu baskı, hem üretici ülkeler arasında, hem de aynı ülkedeki üreticiler arasında şiddetli bir rekabetin yaşanmasına yol açmıştır.

Kotaların kalkmasıyla dünya tekstil ve hazır giyim pazarlarındaki koşullar değişmiş, firmaların 2005 öncesinde sahip oldukları tedarik imkânları büyük ölçüde sınırlanmıştır. Yeni dönemde ürün tedariki yanında hizmet sunumu da önem kazanmıştır.

Dünya tekstil ve hazır giyim ticaretine etki eden en önemli olay, Çin'in 11 Aralık 2001 tarihinde DTÖ'ye 143. üye olarak girmesi olmuştur. Çin bu üyelikle, DTÖ'nün "Tekstil ve Konfeksiyon Antlaşması"na tabii olmuş ve 2005 yılından itibaren kotaların kaldırılmasıyla tekstil ve konfeksiyon ihracatını önemli oranda artırmıştır. Bununla birlikte, 1,3 milyarlık nüfusa sahip olan Çin aynı zamanda önemli bir pazar durumuna gelmiştir.

Dünya hazır giyim ihracatı 2015 yılında 446,5 milyar dolar civarında gerçekleşmiş olup, bu rakamın 223,6 milyar doları örme ürünlerden, 222,9 milyar doları da örülmemiş ürünlerden oluşmaktadır.

Örme hazır giyim ticaretinde en önemli yeri kazaklar, t-shirtler ile kadın ve kız çocukları için takımlar tutmaktadır. 2015 yılındaki ticaret kazaklarda 50,4 milyar dolar, t-shirtlerde 43,2 milyar dolar, kadın ve kız çocukları için takımlarda ise 37,6 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir.

Örülmemiş hazır giyim ticaretinde ise en önemli yeri kadın ve kız çocukları için takımlar ile erkek ve erkek çocuklar için takımlar tutmaktadır. 2015 yılındaki ihracat, kadın ve kız çocukları için takımlarda 63,6 milyar dolar, erkek ve erkek çocuklar için takımlarda ise 47,8 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir.

2.1.1. Dünya Örme Giyim İhracatı

Tablo 1: Dünya Örme Giyim İhracatı (1000 ABD \$)

GTIP Numarası	Ürün Tanımı	2013	2014*	2015*
6101	Erkek/erkek çocuk için dış giyim	2,013,855	2,148,625	2,405,425
6102	Kadın/kız çocuk için dış giyim	2,289,906	2,641,469	2,978,258
6103	Erkek/erkek çocuk için takım elbise, takım, ceket, pantolon vs.	17,078,085	14,923,049	13,806,389
6104	Kadın/kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, pantolon vs.	45,639,596	42,304,090	37,637,990
6105	Erkek/erkek çocuk için gömlek	9,034,188	9,012,770	8,423,380
6106	Kadın/kız çocuk için bluz, gömlek,	5,954,027	5,753,150	5,236,980
6107	Erkek/erkek çocuk için iç ve gece giyim eşyası	6,343,334	6,810,610	6,808,610
6108	Kadın/kız çocuk için iç ve gece giyim eşyası	12,074,725	13,106,752	12,671,996
6109	Tişört, fanila, diğer iç giyim eşyası	43,034,104	46,396,799	43,271,649
6110	Kazak, süveter, hırka, yelek vb. Eşya	51,677,461	54,053,924	50,414,443
6111	Bebek için giyim eşyası	6,785,624	7,295,146	7,015,192
6112	Spor kıyafetleri, kayak, yüzmeye kıyafetleri	4,639,957	4,858,934	4,545,692
6113	Emdirilmiş, sıvanmış mensucattan örülmüş giyim	977,361	1,073,223	902,910
6114	Diğer giyim eşyası	5,923,279	6,702,823	6,715,230
6115	Çorap; külotlu, kısa;uzun konçlu, soketler	13,930,170	14,170,731	12,767,022
6116	Eldiven	4,053,468	4,368,800	4,246,350
6117	Giyim eşyasının diğer aksesuarı; hazır aksesuar ve parçaları	3,135,366	3,368,359	3,301,057
	TOPLAM	235,039,621	239,477,157	223,668,505

*Yansıma veri, Kaynak: TRADEMAP

Ülkeler bazında bakıldığında, 2015 yılı itibarıyla örme hazır giyim ihracatında Çin (%37,5), Bangladeş (%6,8), Vietnam (%5), Hong Kong-Çin (%4,1), Türkiye (%4), Almanya (%3,6) ilk sıralarda yer aldığı görülmektedir.

2.1.2. Dünya Örmeye Giyim İthalatı

Tablo 2: Dünya Örmeye Giyim İthalatı (1000 ABD \$)

GTIP Numarası	Ürün Tanımı	2013	2014*	2015*
6101	Erkek/erkek çocuk için dış giyim	2,619,133	2,712,674	2,757,084
6102	Kadın/kız çocuk için dış giyim	3,186,941	3,594,136	3,577,679
6103	Erkek/erkek çocuk için takım elbise, takım, ceket, pantolon vs.	6,031,865	6,878,183	8,470,571
6104	Kadın/kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, pantolon vs.	23,870,765	26,509,020	27,969,874
6105	Erkek/erkek çocuk için gömlek	8,251,847	8,407,851	8,079,864
6106	Kadın/kız çocuk için bluz, gömlek,	6,502,018	6,130,139	5,440,264
6107	Erkek/erkek çocuk için iç ve gece giyim eşyası	5,983,914	6,359,213	6,400,191
6108	Kadın/kız çocuk için iç ve gece giyim eşyası	11,024,088	11,615,142	11,371,664
6109	Tişört, fanila, diğer iç giyim eşyası	35,857,204	38,428,473	36,737,075
6110	Kazak, süveter, hırka, yelek vb. Eşya	53,478,391	55,582,641	52,283,022
6111	Bebek için giyim eşyası	7,174,464	7,618,580	7,479,545
6112	Spor kıyafetleri, kayak, yüzmeye kıyafetleri	4,280,201	4,493,019	4,265,970
6113	Emdirilmiş, sıvanmış mensucattan örülmüş giyim	872,000	960,785	815,284
6114	Diğer giyim eşyası	5,825,228	6,099,437	6,212,553
6115	Çorap; külotlu, kısa;uzun konçlu, soketler	12,106,126	12,542,484	11,858,427
6116	Eldiven	3,684,867	4,052,129	3,940,248
6117	Giyim eşyasının diğer aksesuarı; hazır aksesuar ve parçaları	2,886,248	2,904,290	2,696,778
	TOPLAM	194,233,816	205,583,372	201,081,356

*Yansıma veri, Kaynak: TRADEMAP

2015 yılı itibarıyla dünya toplam hazır giyim ithalatının %24,1'ini (48,513,595 USD) ABD, %8,5'ünü da Almanya (17,038,584 USD) gerçekleştirmiştir. Ayrıca, bu ürünlerin ithalatında İngiltere ve Japonya (%6,6), Fransa (%5,2), İtalya'nın (%3,7) ilk sıralarda olduğu görülmektedir.

2.1.3. Dünya Örülmemiş Giyim İhracatı

Tablo 3: Dünya Örülmemiş Giyim İhracatı (1000 ABD \$)

GTIP Numarası	Ürün Tanımı	2013	2014*	2015*
6201	Erkek/erkek çocuk için dış giyim	13,259,749	14,449,404	13,452,831
6202	Kadın/kız çocuk için dış giyim	15,502,423	17,908,156	17,126,110
6203	Erkek/erkek çocuk için takım, takım elbise, ceket vs.	45,511,626	50,378,861	47,794,281
6204	Kadın/kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, pantolon vs.	57,420,690	65,837,296	63,652,423
6205	Erkek/erkek çocuk için gömlek	15,440,037	16,321,899	15,574,478
6206	Kadın/kız çocuk için gömlek, bluz vs.	13,186,603	13,829,827	13,467,650
6207	Erkek/erkek çocuk için iç ve gece giyim eşyası	1,401,628	1,513,252	1,449,266
6208	Kadın/kız çocuk için iç ve gece giyim eşyası	2,365,277	2,619,791	2,572,934
6209	Bebek için giyim eşyası ve aksesuar	2,631,015	2,926,515	2,652,352
6210	Plastik, kauçuk sıvanmış, emdirilmiş elyaftan hazır giyim eşyası	12,055,207	12,508,709	10,827,885
6211	Kadın/kız çocuk için spor, kayak ve yüzme kıyafetleri vb giyim eşyası	11,231,105	12,235,487	12,397,347
6212	Sütyen, korse, korse kemer, pantolon askısı, çorap bağı, jartiyer	10,968,077	11,951,756	11,652,448
6213	Mendil	279,170	263,993	225,497
6214	Şal, eşarplar, fularlar, kaşkollar, peçe ve duvaklar vb eşya	5,299,057	5,399,387	4,936,610
6215	Boyun bağı, papyon kravat ve kravatlar	1,041,491	980,667	924,090
6216	Eldiven	975,862	1,084,650	1,042,854
6217	Giyim eşyasının hazır teferruatı, parçaları, aksesuarları	2,536,715	2,643,649	2,526,644
	TOPLAM	211,664,399	233,481,927	222,889,518

*Yansımaya veri, Kaynak: TRADEMAP

2015 yılı örülmemiş hazır giyim ihracatında ise Çin (%35,2), Bangladeş (%6,9) ve Vietnam (%5,7) ilk üç sırada yer almıştır. Bu ürünlerin ihracatında önde gelen diğer ülkeler ise İtalya (%5,4), Hindistan (%4,2), Almanya (%3,9), Hong Kong - Çin (%3,7), İspanya

(%3,4), Türkiye (%2,7) olmuştur.

2.1.4. Dünya Örülmemiş Giyim İthalatı

2.1.5. Tablo 4: Dünya Örülmemiş Giyim İthalatı (1000 ABD \$)

GTIP Numarası	Ürün Tanımı	2013	2014*	2015*
6201	Erkek/erkek çocuk için dış giyim	11,944,527	13,270,069	12,786,468
6202	Kadın/kız çocuk için dış giyim	15,090,358	17,168,608	16,450,761
6203	Erkek/erkek çocuk için takım, takım elbise, ceket vs.	42,353,263	44,222,164	43,028,076
6204	Kadın/kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, pantolon vs.	53,720,196	53,647,601	53,707,256
6205	Erkek/erkek çocuk için gömlek	15,336,818	15,887,768	15,411,062
6206	Kadın/kız çocuk için gömlek, bluz vs.	14,621,135	15,258,716	15,167,652
6207	Erkek/erkek çocuk için iç ve gece giyim eşyası	1,524,962	1,503,743	1,449,432
6208	Kadın/kız çocuk için iç ve gece giyim eşyası	2,365,976	2,468,463	2,528,529
6209	Bebek için giyim eşyası ve aksesuar	2,796,343	3,061,873	2,980,249
6210	Plastik, kauçuk sıvanmış, emdirilmiş elyaftan hazır giyim eşyası	9,296,414	10,216,525	10,025,731
6211	Kadın/kız çocuk için spor, kayak ve yüzme kıyafetleri vb giyim eşyası	9,584,064	10,222,811	10,632,969
6212	Sütyen, korse, korse kemer, pantolon askısı, çorap bağı, jartiyer	11,046,022	11,483,470	11,572,171
6213	Mendil	253,844	261,435	254,728
6214	Şal, eşarplar, fularlar, kaşkollar, peçe ve duvaklar vb eşya	4,054,875	4,166,453	4,305,162
6215	Boyun bağı, papyon kravat ve kravatlar	996,284	974,043	854,643
6216	Eldiven	1,073,494	1,1756,879	1,102,377
6217	Giyim eşyasının hazır teferruatı, parçaları, aksesuarları	2,365,753	2,424,045	2,388,351
	TOPLAM	199,102,241	208,178,687	205,411,797

*Yansıma veri, Kaynak: TRADEMAP

Örülmemiş hazır giyim ithalatında da benzer şekilde ilk sırada 40,575,072 USD ile A.B.D.

(%19,8) olmak üzere, Almanya (%8,3), Japonya (%6,6), İngiltere (%6,4), Fransa (%5,6), İspanya (%4,6), İtalya (%3,5), Hong Kong (%3,3), Hollanda (%2,6) ve Güney Kore (%2,6) ilk sıralarda yer almıştır.

3. GANA PAZARI İLE İLGİLİ BİLGİLER

3.1. Ülke Profili ve Genel Ekonomik Durum

Nüfus (2016 tahmin) : 28,189,184 milyon (Worldometer, 2016)

Yüzölçümü : 238,537 km²

Başkent : Accra

Başlıca Şehirleri : Accra, Kumasi, Tamale, Takoradi

Kişi Başına Düşen Milli Gelir: 1,459 USD (IMF)

Dil : İngilizce(resmi dil), Twi, Ewe, Fante, Ga, Hausa

Büyüme Oranı : %3,5 (IMF-2015)

Döviz Kuru : Cedi (GHC)

Telefon Kodu : +233

3.1.1. Ekonomik Yapı

Son yıllarda ekonomide önemli bir büyüme hızı yakalamış olan Gana, özellikle 2000’li yıllardan sonra uluslararası ilişkilerini de hızla güçlendirmektedir. Özellikle Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliği yapmış olan Kofi Annan ile dünyaya açılması ivme kazanmış olan Gana, içinde bulunduğumuz dönemde Afrika ülkeleri içinde adından en çok söz edilen ülkeler arasında yer almaktadır. Ayrıca, 2008 yılında Afrika Futbol finallerinin Gana’da düzenlenmiş ve başarıyla gerçekleştirilmiş olması nedeniyle tüm dünya medyasında yaklaşık 1 ay süre ile gündemde kalmış ve çok önemli gelişme sinyalleri vermiştir.

Gana’da tarım sektörü, halen ekonominin temel sektörü olup, tarımın GSYİH’ya katkısı %35 civarındadır. Hizmetler sektörü GSYİH’dan %30 civarında pay almakta, sanayinin GSYİH’ya katkısı %25, sanayi sektörü içinde değerlendirilen madencilik ve petrol sektörünün ise %10 düzeyindedir. Gana’nın GSYİH’sı son yıllarda önemli gelişme göstermiştir. 2010 yılında %7,7 oranında gerçekleşen GSYİH 2011 yılında ise %14,4 gibi rekor düzeyde gerçekleşmiştir.

Tarım sektörü, ekonominin temeli olup, çalışan nüfusun yaklaşık %55’i tarım sektöründe istihdam edilmektedir. Ülkede ekonomik anlamda en önemli tarımsal ürün kakaodur. Kakao aynı zamanda altın madeni ile birlikte Gana’nın en önemli ihrac kalemi olup, tarımsal ürünler içerisinde kakaoyu ormancılık ürünleri, sebzeler, deniz ürünleri ve ananas takip etmektedir. Tarım sektörü uluslararası piyasalardaki fiyat dalgalanmalarına açık olan bir sektördür. Tarımdaki ürün çeşitliliğini artırma çalışmaları sınırlı kalmaktadır.

Hizmetler sektörü GSYİH’nın %30’unu oluşturmaktadır. Hizmetler sektöründe en büyük alt sektör hükümetçe sağlanan hizmetlerle bankacılık faaliyetleridir. Bunu turizm, perakendecilik, restoran ve otel işletmeciliği izlemektedir. Telekomünikasyon hizmetleri sektörü içerisinde gittikçe önem kazanmaya başlamıştır.

Sanayi sektörleri içerisinde de gıda işleme sanayi, içecekler, tütün sanayi, tekstil, hazır giyim, ayakkabı, kereste, kimya ve kozmetik sanayi ile alüminyum sanayi ve çelik sanayi ülkede başlıca kurulu sanayiler olup, en önemli yeri tutmaktadırlar. Bu sanayilerin tamamı başlangıçta devletçe kurulmuş olmakla beraber bugün çoğunlukla özelleştirilmişlerdir.

GSYİH’ya katkısı %5-6 seviyesinde olan madencilik sektöründe en önemli faaliyet alanını altın madenciliği oluşturmaktadır.

Ülkede tarım sektöründeki sağlıklı gelişmenin devam etmesi, altın madeni üretiminin önemli ölçüde artması, petrol üretiminde ve hizmetler sektöründe beklenen olumlu gelişmelerin devam etmesi neticesinde önümüzdeki yıllarda %5’in üzerinde büyüme hızlarının yakalanabileceği öngörülmektedir. Gana’da önümüzdeki süreçte özellikle haberleşme ve inşaat sektörlerindeki önemli gelişmelerin devam etmesi beklenmektedir.

	2005a	2008a	2009a	2010a	2011a	2012a
GSYİH (milyar \$)	10,7	28,5	25,9	32,3	39,2	36,9
GSYİH Büyüme Hızı	5,9	8,4	4,0	7,7	14,4	7,3

GSYİH ve Büyüme Oranlarının Yıllar İtibari ile Görünümü

a: Gerçekleşme b: Tahmini Kaynak: The Economist Intelligence Unit Ghana Country Report October 2012

3.1.2. Ekonomi Politikaları

Gana 1983 yılından itibaren IMF ve Dünya Bankası desteği ile kapsamlı bir ekonomik gelişme programı izlemektedir. Özellikle IMF'nin desteğiyle uygulanan programın esas amacı makroekonomik dengesizliği azaltmak ve yapısal reformları gerçekleştirmektir. Program ile ülkede mali ve parasal disiplin kurulmuş, döviz kuru serbestisi sağlanmıştır. Ayrıca söz konusu program ile, bankaların bilançolarındaki tahsil edilemeyen alacakların düşülmesi ve devletin bankalardaki hissedarlığının sona erdirilmesi sonucunu beraberinde getiren mali sektör liberilizasyonu da sağlanmıştır. Bu durum ise bankacılıkta rekabeti beraberinde getirmiştir.

Her ne kadar 2009 yılında yaşanan resesyondan sonra global ekonomik durumun düzeleceği beklenmekte ise de, Gana hükümeti tedbirli davranarak IMF ve Dünya Bankası ile olan ilişkilerini devam ettirme kararındadır. Bu nedenle Gana hükümeti bu kuruluşlardan finansal destek almaya devam etmekte ve önümüzdeki yıllarda da bu kuruluşların desteğinin alınmaya devam edilmesi düşünülmektedir. IMF ve Dünya Bankası Gana'da yüksek dış ticaret açığının azaltılması ve yüksek enflasyonun düşürülmesi yanında, mali disiplinin güçlendirilmesi ve makroekonomik istikrarın sağlanmasına yönelik çaba göstermektedirler. Bu amaçla Gana Hükümeti 2010 yılında Dünya Bankasından 300 milyon dolar finansal yardım almış ve ilerdeki dönemlerde de 600 milyon dolarlık ek destek alma niyetini belirtmiştir. IMF ile de önümüzdeki üç yıllık süre içerisinde 600 milyon doların üzerinde bir kaynak aktarımı anlaşması imzalanmıştır.

Gana'da son dönemlerde uygulanan ekonomi politikaları başlıca kamu harcamalarının rantabil kullanımı, kamu gelirlerinin artırılması, iş ve yatırım imkanlarının artırılması, kredi kullanım imkanlarının genişletilmesi ve özel sektörün desteklenmesi konularında yoğunlaşmıştır. Bunların dışında altyapı yatırımlarına öncelik verilmesi, yoksulluğun giderilmesi ve petrol üretim ve ihracatının artırılması konuları Gana hükümetlerinin üzerinde durdukları önemli konuları oluşturmaktadır. Gana, yoğun bir özelleştirme programı üstlenmiş bulunmaktadır. Bununla birlikte, son yıllarda özelleştirme programı yavaş ilerlemektedir. Gana'da son yıllarda özelleştirilmiş olan veya özelleştirilmesi düşünülen başlıca kuruluşlar: Volta Nehir İşletmesi (En önemli elektrik üretim ve dağıtım şirkettir.), Gana Su Şirketi (Greater Accra bölgesine hizmet vermektedir.), Tema Petrol Rafinerisi (Ülke içinde tüketilen tüm rafine petrol ürünlerini üretmektedir.), Gana Elektrik Şirketi (Elektriğin başlıca dağıtıcısı olan şirkettir.) ve Gana Ticaret Bankası-GCB (aktif ve mevduat büyüklüğü bakımından en büyük ticari bankadır.) 'dır.

Gana'da tarım sektörü halen istihdamda en önemli rolü oynamaktadır. Tarımın istihdamdaki payı %50 civarındadır. Sanayinin istihdamdaki payı %20, hizmetler sektörünün ise %30'dur.

2011 yılı itibariyle Gana’da toplam işgücü varlığı 10,3 Milyon olup, işsizlik oranı 2000’li yılların başında %11’ler düzeyinde iken gerçekte daha yüksek oranlarda olduğu tahmin edilmektedir. Yoksulluk sınırının altında yaşayan nüfus 2000’li yılların başında toplam nüfusun %40’ını oluştururken bu oran son yıllarda %25’in altına düşmüştür.

3.1.3. Altyapı

Taşımacılık Altyapısı

Gana 1957 yılında bağımsızlığını kazandığında, geri kalmış ülkeler arasında, dünyanın en gelişmiş karayolu ağına sahipti. Ancak 1970’ler boyunca taşımacılık sistemi ve limanlar ciddi ölçüde gerilemiş ve telefon ağı vasat düzeyde işlemiştir. 1980’lerin başından itibaren karayolları ve limanlarda önemli tamiratlar gerçekleştirilmiş, ulusal elektrik şebekesi ülkenin pek çok bölgesine özellikle kuzey Gana’ya ulaştırılmıştır. Ancak hala yüksek düzeyde yatırıma ihtiyaç bulunmakta olup, gelecek yıllarda pekçok altyapı projesinin uygulanması beklenmektedir. Yeni altyapı projelerinin finanse edilmesinde özel sektör yatırımlarına ihtiyaç duyulmaktadır.

Karayolu taşımacılığı iç taşımacılıkta kullanılan başlıca taşımacılık türüdür. Yük taşımacılığının %98’i karayolu ile gerçekleştirilmektedir. Buna rağmen Gana’da iyi düzenlenmiş bir karayolu taşımacılığı sistemi bulunmamaktadır. Bugün Gana’da toplam 39.409 km karayolu bulunmakta, bunun 11.653 km’si asfalt yol, 27.756 km’si stabilize yoldur.

Gana Akra, Kumasi, Sekondi-Takoradi’yi birbirine bağlayan 953 km’lik bir demiryolu ağına sahiptir. Ancak, demiryolu ile ulaşım uzun sürmekte ve sıklıkla rötarlar yaşanmaktadır. Örneğin Takoradi’den Akra’ya ulaşım (296 km) demiryolu ile bir ya da birkaç gün sürerken, bu uzaklık karayolu ile en fazla 4 saat sürmektedir. Hükümet, demiryolu ağını Burkino Faso, Fildişi Sahili ve Togo ile bağlamak üzere uzatma yönünde planları olduğunu açıklamıştır. Ancak finansman sorunu nedeni ile sözkonusu projelerin kısa vadede gerçekleşmesi beklenmemektedir.

Gana’ya çok sayıda havayolu şirketinin uçuşları bulunmaktadır. Gana Havayolları Şirketi, ülkenin ulusal havayolu taşımacılık şirketidir. Lufthansa, KLM, British Airways, Kenya Airways ve Emirates’in Gana’ya direk uçuşları bulunmaktadır.

Akra’daki Kotoka uluslararası havaalanından Avrupa’ya, ABD’ye, Güney Afrika’ya ve Batı Afrika’daki pekçok ülkeye direkt uçuşlar yapılabilmektedir. Kotoka Uluslararası Havaalanı’nın genişletilmesi çalışmaları tamamlanmış bulunmaktadır. Böylece havaalanının yolcu kapasitesi 68.000’den yaklaşık 150.000’e çıkarılmıştır. Havaalanındaki sözkonusu kapasite artışı ve Fildişi Sahili’ndeki sorunlar nedeni ile Abidjan’ın ticaretindeki azalmaya bağlı olarak Batı Afrika’nın ulaşım merkezi haline gelmesi beklenmektedir.

Limanlar

Ülkenin Güneydoğusundaki Tema ve Güneybatısındaki Sekondi-Takoradi ülkenin başlıca iki

limanıdır. Limanlardaki işlem hacmi, 1980'lerdeki rehabilitasyon çalışmalarının ardından giderek artış göstermiştir. Sözkonusu çalışmalar gemilerin tur sürelerini önemli ölçüde azaltmıştır. Gana limanlarındaki gemi tur süreleri Batı Afrika'daki en hızlı tur süreleridir. İthalatın en önemli kısmı Tema limanı üzerinden gerçekleştirilirken, ihracatın çoğunluğu ise Takoradi limanından yürütülmektedir. Fildişi Sahili'nde yaşanan sorunlar nedeni ile tamamen kara ile çevrili olan Burkina Faso, Mali ve Nijer'in alternatif yollar araması sayesinde ülkenin bu iki limanının trafiği artış göstermiştir. Hükümet bu gelişmeler sonucunda Tema ve Takoradi'nin bölgenin yeni ticaret merkezleri haline getirilmesine yönelik çalışmalar başlatmıştır. Halihazırda, Tema'daki rıhtımlardan birinin bir konteyner terminali haline getirilmesi yönünde çalışmalar yapılmaktadır. Bu projenin iki yıl sürmesi beklenmektedir. Aynı zamanda iki limanda da depolama tesisleri, ihracatı geliştirme bölgeleri ve nakliye bölgelerinin geliştirilmesi yönünde planlar da yapılmaktadır. Volta Gölü üzerindeki ülke içi taşımacılık, yetersiz tesisler nedeni ile verimli ve hızlı olamamaktadır. Volta, Ankobra ve Tano nehirleri üzerinde 1.293 km'lik su yolu mevcuttur.

Telekomünikasyon Altyapısı

Gana'nın telekomünikasyon sistemi yatırımların yetersizliği nedeni ile zayıf düzeydedir. Telefon hattına sahip olan kişi sayısı düşük düzeydedir. Gana'da bugün itibarı ile kullanımda olan 300 binin üzerinde sabit hatlı telefon abonesi bulunmaktadır. Sabit hatlı telefon abonelerinin üçte ikisi büyük Akra'da yerleşiktir. Sabit hatlarda lisanslı kuruluşlar Gana Telecom ve Westel'dir.

Mobil telefon kullanıcılarının sayısı sabit hat kullanıcılarından fazladır. Lisanslı dört servis sağlayıcısı bulunmaktadır: Bunlar: MTN (%53), Tigo (%26,7), Ghana Telecom (%16,8) ve Kasapa Telecom (%3,5)'dur. Westel ve Glo Mobile ise henüz lisans almış olan şirketlerdir. Halihazırda ülkede 30'dan fazla Internet servis sağlayıcısı bulunmaktadır. Çoğunluğu şehirlerde olmak üzere ülkede 250 binin üzerinde internet kullanıcısı olduğu tahmin edilmektedir.

Doğal Kaynaklar

Gana, geniş altın, elmas, manganez ve boksit yataklarına sahiptir. Volta Gölü çevresindeki göl ve nehirler hidroelektrik güç üretim imkanları sunmaktadır. Ülkenin Tano havzasında 14,3 milyar varillik kanıtlanmış petrol rezervi ve tahmini olarak 193 milyar metre küplük doğal gaz rezervi bulunmaktadır. Afrika'nın batı kıyılarında ülkenin önemli bir balıkçılık potansiyeli de bulunmaktadır. Gana'nın güney batısı 82.000 km² 'lik geniş ormanlarla kaplı olup, bu alan ülkenin %34'üne karşılık gelmekte ve gerek iç piyasaya verilen gerekse ihraç edilen orman ürünlerinin tamamı bu bölgeden karşılanmaktadır.

Enflasyon

Gana Merkez Bankasının para politikasının ana hedefi enflasyonu tek haneli rakamlara indirmektir. İkinci önemli amaç ise döviz kuru dalgalanmalarının en aza indirilmesidir. Sıkı para politikasına rağmen 2008 yılında bankanın para arzı %40,7 oranında artış göstermiş, özel sektöre sağlanan krediler ise %60 oranında artmıştır. 2008 yılında petrol ve gıda fiyatlarında meydana gelen artışla birlikte enflasyon %18,1 oranında artış göstermiş ve son yılların en yüksek değerine ulaşmıştır. Ekonomik faaliyetlerin gelişmesi, güçlü mali

politikaların uygulanması, para arzında kısıtlamaya gidilmesi ve petrol ve gıda fiyatlarının azalması ile birlikte 2009 yılında düşme gösteren enflasyon 2010 yılında da düşüşüne devam etmiş, 2011 yılında ise 2010 yılındaki düzeyini korumuştur.

	2007a	2008a	2009a	2010a	2011a	2012a
Tüketici Fiyatları (%)	12,7	18,1	16,0	8,6	9,0	8,5

Enflasyon İstatistikleri

a: Gerçekleşme b: Tahmini kaynak The Economist Intelligence Unit Ghana Country Report October 2012

Coğrafi Konum

238.537 km² yüzölçümüne sahip Gana, Batı Afrika'da Gine Körfezi kıyısında yer almaktadır. Ülkenin komşuları doğusunda Togo, batısında Fildişi Sahili, kuzeyinde ise Burkina Faso'dur. 2.094 km'lik karasal sınıra sahip ülkenin komşuları ile sınırlarının uzunluğu ise şu şekildedir: Togo: 877 km, Fildişi Sahili: 668 km, Burkina Faso: 549 km. Ülkenin kıyı şeridinin uzunluğu ise 539 km'dir.

Tropik iklime sahip ülkede sıcaklıklar genellikle 21-30°C arasındadır. Kuzeydeki savan bölgelerde, güneydeki kıyı şeridine göre daha büyük iklim farklılıkları oluşmaktadır. Mart'tan Haziran'a kadar ve Eylül'den Ekim'e kadar süren iki yağış sezonu bulunmaktadır. En fazla yağış ülkenin güney batısına düşmektedir. En sıcak aylar Mart ve Nisan olup, bu aylarda sıcaklık 35 °C'ye kadar yükselmekte ve çok yüksek nemlilik yaşanmaktadır. En yağışlı ay ise Haziran'dır. Haziran ayında düşen ortalama yağış miktarı 178 mm'dir. Haziran ayından sonra hasat dönemi başlamaktadır.

Ülkenin güney batısındaki ormanlık bölge 82.000 km²'lik alana sahiptir. Bu alan ülke topraklarının %34'ünü kapsamakta olup, Gana'nın ağaç ve kereste ihracatının ana kaynağıdır.

Ülkenin altın yatakları Ashanti ve Western bölgelerinde yoğunlaşmıştır. Ancak Central ve Brong-Ahafo bölgelerinde de geniş rezervler bulunmaktadır.

Dünyanın en büyük yapay gölü olan Volta Gölü Gana'da (Akosombo Barajı'nın kaynağı) bulunmaktadır. Akra Bölgesi ve ülkenin orta kısımlarının bazı bölümleri sel baskınlarına maruz kalmaktadır.

Ülkede tarımsal üretim büyük ölçüde kuzey bölgelerinde yapılmaktadır. En önemli tarımsal ürün olan kakao, ülkenin kuzeyindeki tüm bölgelerde yetiştirilmektedir. Tarımsal üretim ülke genelinde geleneksel yöntemlerle gerçekleştirilmektedir.

Siyasi ve İdari Yapı

Gana 6 Mart 1957'de İngiltere'den bağımsızlığını kazanmıştır. Ülkenin ilk anayasası 1957 yılında hazırlanmış olup, İngiliz çok partili parlamenter demokrasi sistemine dayandırılmıştır. Ancak Ülkenin Cumhuriyet olmasından sonra 3 yıl içinde anayasada çeşitli değişiklikler yapılmış, 1960 yılında Anayasa değiştirilmiştir. 1964 yılında tek partili bir yönetim oluşturularak Anayasa'da yeniden değişiklik yapılmıştır. Bu tarihten itibaren Anayasa'daki değişiklikler devam etmiştir.

Gana'nın günümüz Anayasa'sı 1992 yılında, ülkenin 1979 yılından beri ilk çok partili seçimi gerçekleştirdiği tarihte kabul edilmiştir. Söz konusu Anayasa'nın büyük çoğunluğu, Amerikan yönetim sistemine dayanmakta olup, yürütme görevini her dört yılda bir genel seçimle seçilen başkana vermektedir. Kabine Başkan tarafından atanmakta, yasama meclisi

tarafından onaylanmaktadır.

Gana 1957 yılında İngiltere'den bağımsızlığını kazandıktan sonra uzun süre kötü yönetim, rüşvet, yolsuzluk ve kaçakçılık gibi nedenlerle fazla ilerleme gösterememiştir. 1966 yılında Kwame Nkrumah ilk askeri darbesini gerçekleştirdikten sonra 1981 yılındaki ikinci darbesi ile birlikte ülkede ekonomik istikrar ve demokrasi dönemi başlamıştır. Bugün Afrika standartlarında Gana diğer ülkeler için politik ve ekonomik anlamda model ülke olarak görülmektedir.

Gana'nın halihazırdaki Başkanı 24 temmuz 2012'den itibaren John Draman MAHAMA'dır. Başkan yardımcısı ise Kwesi Bekoe AMISAH'dır. Başkan MAHAMA eski başkanın ölümü sonrası göreve gelmiştir.

Ülkedeki en önemli siyasi partiler Yeni Yurtsever Parti (NPP) ile Milli Demokratik Kongresi(NDC)'dir. Bu iki parti meclisteki toplam 230 sandalyenin 221'ine sahiptir.

Nüfus ve İşgücü Yapısı

	2005a	2010a	2011a	2012a
Nüfus (milyon)	21,9	24,3	24,8	25,3

a: Gerçekleşme b: Tahmini Kaynak: The Economist Intelligence Unit Ghana Country Report October 2012

Zengin doğal kaynaklara sahip Gana'nın ekonomisinde GSYİH'nın yaklaşık üçte birini teşkil eden tarım ve madencilik sektörü öne çıkmakta olup, ihracat kalemlerinin büyük bir kısmını kakao ve altın oluşturmaktadır. Gana, Afrika'nın ikinci büyük (Güney Afrika Cumhuriyeti'nin ardından), Batı Afrika'nın ise en büyük altın üreticisi ve dünyanın ikinci en büyük kakao üreticisidir. Keza, kakao ihracatında dünyada 6. sırada bulunmaktadır.

Gana ekonomisinin % 34'ünü tarım, % 24'ünü sanayi ve % 42'sini hizmet sektörü teşkil etmektedir. Başlıca sanayi dalları gıda işletmeciliği, içecekler, tekstil, deri, kimyasallar, metal işlemeciliği, çimento olup, önde gelen tarım ürünlerini de hububat, baklagiller, kahve, yağlı tohumlar, pamuk, şeker kamışı, patates, kesme çiçek, küçük-büyükbaş hayvancılık ve balıkçılık oluşturmaktadır.

2010 yılı sonundan itibaren Gana "off-shore" petrol üretmeye başlamıştır. Gana'nın yaklaşık 1,8 milyar varil miktarında petrol rezervlerine sahip olduğu ve günlük petrol üretim kapasitesinin 120.000 varile kadar çıkabileceği belirtilmektedir. Petrol, hali hazırda Gana'nın altından sonraki ikinci önemli ihracat kalemini teşkil etmekte olup, önümüzdeki dönemde 1. Sıraya ulaşması beklenmektedir.

3.2. Pazar İle İlgili Bilgiler

Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

Gana’da fikri mülkiyet haklarının korunması yönünde yasal düzenlemeler yapılmaktadır. Gana Dünya Fikri Mülkiyet Hakları Örgütünün (WIPO) üyesidir. WTO TRIPS anlaşmasını uygulamak için adımlar atılmakta olup, Gana parlamentosu kopyalama yasası hariç tüm TRIPS düzenlemelerini kabul etmiştir.

Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

Gana’da yerel ürünler ambalajlı olarak piyasaya sürüldüğü gibi dökme olarakda piyasaya sürülebilmektedir. Ancak ülkeye ithal edilen ürünlerin ambalajlı olarak piyasaya sürülmesi esastır.

1992 yılında uygulamaya konan etiketleme kurallarına göre ithal edilen veya Gana’da üretilen malların üzerinde aşağıdaki bilgiler İngilizce olarak yer almalıdır.

- Malın adı
- Net ağırlığı veya bileşenlerin net miktarı
- Ürün bileşenlerinin kompozisyonu
- Üretim tarihi ve son kullanım tarihi
- Ürünün lot veya parti numarası
- Üreticinin veya acentanın adı ve adresi
- Kullanım talimatı ile depolama, boşaltma vs.için özel talimatlar.

Anlaşmazlıkların Çözümü

Yabancı yatırımlar yasası, diğer yollar ile çözülemeyen anlaşmazlıklar konusunda Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Yasası Komisyonu kurallarına dayalı tahkim veya ülkeler arasındaki karşılıklı anlaşmalara atıfta bulunmaktadır. Yabancı yargı kararlarının Gana’da tanınması karşılıklılık esasına dayalıdır. Gana anlaşmazlıkların çözümü konusunda Newyork Konvansiyonunu imzalamıştır.

4. GANA'NIN DIŞ TİCARETİ

Gana'nın dış ticareti diğer birçok Afrika ülkesinde olduğu gibi genel olarak büyük açık vermektedir. Uluslararası Ticaret Merkezinin verilerine göre Gana'nın ihracatı gittikçe artış göstermekte, 2010 yılı itibariyle 8,1 milyar dolar düzeyinde gerçekleşen ihracat, 2014 yılının geçici verilerine göre 11,9 milyar dolar olarak gerçekleşmiş, İthalatı da 2011 yılındaki azalma dışında 2012 yılına kadar her yıl düzenli olarak artış göstermiş olup, 2012 yılında 18,1 milyar dolarla maksimum düzeye ulaşmış, 2014 yılında ise 13,5 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Dış ticareti 1995 yılından sonra sürekli açık vermiş olan Gana'nın dış ticaret açığı 2011 yılında 5,5 milyar dolar ile maksimum düzeyde gerçekleşmiş, 2014 yılında da geçici verilere göre 1,7 milyar dolar dır.

	2010	2011	2012	2013	2014
ihracat	8.057.141	12.602.676	15.761.184	12.643.899	11.856.074
İthalat	5.233.390	18.146.653	13.578.113	12.787.233	13.547.562
Hacim	13.290.531	30.749.329	29.339.297	25.431.132	25.403.636
Denge	2.823.751	-5.543.977	2.183.071	-143.334	-1.691.488

Gana'nın Yıllar İtibari ile Dış Tİicaret Görünümü (milyon \$) (Kaynak: ITC, Trademap)

Gana'da 1997 yılında petrol yatakları keşfedilmeye başlanmış olup, petrol yatakları ülkenin özellikle kıyı kesimlerinde yer almaktadır. Gana'da řu an için toplam 1,8 milyar varillik petrol varlığı tespit edilmiş olup, günlük petrol üretiminin yaklaşık 150 bin varil olduğu bildirilmektedir. Üç yıl içerisinde de günlük petrol üretiminin 250 bin varilin üzerine çıkması beklenmektedir. Ülkeden 2011 yılının Ocak ayından itibaren petrol ihracatı da başlamış olup, söz konusu yıl petrol ihracatı 2,9 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Önümüzdeki 4-5 yıl içerisinde de petrol ihracatının 5-6 milyar dolara ulaşması beklenmektedir. Ülkede petrol arama faaliyetleri devam etmekte olup ülkede keşfedilmemiş petrol yataklarının bulunduğu tahmin edilmektedir.

Gana'nın dış ticaret politikasının ana hedefi ürünlerinin uluslararası rekabet gücünü artırarak daha fazla ürün ihracatı gerçekleştirmektir. Batı Afrika Devletleri Ekonomik Topluluğu ECOWAS'ın tarifelerin azaltılması ve harmonizasyonu ile tarife dış engellerin azaltılması yönündeki kararlarının Gana'nın dış ticaretine olumlu katkılar sağlaması beklenmektedir.

Gana çok taraflı, bölgesel ve serbest ticaret anlaşmaları yönünde de önemli mesafeler katetmiştir. Avrupa Birliği ile 2007 yılında geçici ortaklık anlaşması imzalamış olan Gana, bu anlaşma sayesinde AB ile ticareti engelleyen faktörlerin önemli bir kısmını ortadan kaldırmış, Gana menşeli ürünlere ticari rekabet edilebilirlik konusunda önemli kazanımlar sağlanmıştır.

Gana'nın İhracatı

Özellikle son yıllarda dış ticareti büyük bir açık veren Gana'nın ihracatı büyük ölçüde ham petrol ve petrol yağları, kakao, altın, kereste, madenler, su ürünleri ve sert kabuklu meyveler gibi bazı ürünlere bağımlıdır. Bu bağımlılık, sözkonusu temel ürünlerin üretimlerindeki ve dünya fiyatlarındaki dalgalanmalara göre, ihracat gelirlerinin değişken olması sonucunu doğurmaktadır.

Uluslararası Ticaret Merkezinin (ITC) geçici verilerine göre Gana'nın toplam ihracatı 2014 yılında 11,8 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Bu ihracatın %33,7'sini ham petrol ve petrol yağları, %24,8'ini kakao ve ürünleri, %20,1'ini de altın ihracatı oluşturmuştur. Bu üç ürün grubunun toplam ihracattaki payı %78,6'dır.

Gana'nın İthalatı

ITC verilerine göre Gana'nın 2005 yılında 4,878 milyon dolar olan toplam ithalatı 2012 yılında rekor artışla 13,6 milyar dolara yükselmiş, 2012 yılında da 12,8 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2014 yılının geçici verilerine göre de Gana'nın ithalatı yine 13,6 milyar dolara yükselmiştir.

Ülkenin ithalat düzeyini özellikle iç talep ve imalat sanayi ürünlerinin uluslararası fiyatları belirlemektedir. Aynı zamanda kur politikalarının ve döviz rezervlerinin de ithalat üzerinde büyük etkisi bulunmaktadır. Örneğin, 2000'li yılların başında Cedi'nin önemli ölçüde değer kazanması ile ithalat ciddi düşüş göstermiş, bu dönemden sonra ise ithalat talebi güçlü bir artış göstermiştir.

Petrol Gana'nın toplam ithalatında önemli bir yer tutmakta iken ülkede petrol bulunması ve üretime başlanması nedeniyle ülkenin petrol ithalatı son yıllarda sıfırlanmıştır. Ancak 2014 yılında geçici verilere göre 2,1 milyar dolar gibi oldukça yüksek bir tutarda işlenmiş petrol ithal edilmiştir. 2014 yılında Gana'nın en önemli ithal kalemleri petrol dışında tıbbi ilaçlar, binek otomobiller, telefonlar, palm yağı, şeker ve zirai ilaçlardır. Bu yedi ürün ve ürün grubunun toplam ithalattaki payı yaklaşık %26'dır.

4.1. Dış Ticaretin Genel Yapısı

Gana'nın ülkeler itibariyle ithalatında Çin (%17,8), ABD ve Belçika en önemli yeri tutmakta, bu ülkeleri Hindistan, İngiltere ve Almanya izlemektedir. 2013 yılında ülkemiz Gana'nın toplam ithalatında yaklaşık %0,6'lık bir paya sahip olup, 24. sırada yer almaktadır.

Gana'nın ülkemize olan uzaklığı ve deniz yolu ile yapılan taşımacılık temel olarak dikkat edilmesi gereken bir husustur.

Afrika ülkelerinde de olduğu gibi Gana'da denetim sistemi manuel olarak yapılmakta ve hatır gönül ilişki yaygındır.

Havaalanlarına giriş çıkışlarda XRay cihazlarının yetersiz olması nedeniyle yolcuların üst aramaları dahi detektörler ile değil elle yapılmaktadır. Tüm yolcular standart olarak elle aranmaktadır.

Yılın 12 ayı sıcak olan bu yerde özellikle bozulma riski olan ürünlerin paketlenmesi ve muhafazası büyük önem arz etmektedir.

Gıda ve diğer ürünlerin güneş ışığından, sıcaktan ve nemden korunması gerekmektedir. Bu husus Ganalı ithalatçılar ile ihracatçılarımız arasında sıklıkla yaşanan bir tartışmadır.

Ganalı İthalatçılar Ticaret müşavirliğimize sıklıkla başvurarak kimi zaman Türkiye'den eksik ürün gönderildiğini kimi zaman defolu ve son kullanma ömrü geçmiş bozulmuş ürün gönderildiğini iddia etmektedirler. Gümrük kapılarımızda ürünlerin kullanım tarihleri ve ürünlerin muhafazasının iyi yapılmış olduğu teyit edilerek ihraç izni verilmesi yerinde olacaktır.

Diğer yandan Türkiye'den ihracatçıları mız ise ihraç ettikleri ürünlerin bedelini alamadıklarından EXİMBANK devreye sokulmaktadır.

4.2. Ürün Standartları ile İlgili Uygulamalar

Standartlar ile ilgili Gana’da 2 adet kurum vardır. Adları ve internet adresleri aşağıya yer almaktadır.

Gana Standart Kurumu (Ghana Standards Authority) <http://www.gsa.gov.gh/home/>
(<http://www.gsa.gov.gh/home/>)

Gıda ve İlaç Kurumu (The Food and Drugs Authority FDA)
<http://fdaghana.gov.gh/> (<http://fdaghana.gov.gh/>)

4.3. Tarifeler ve Diğer Vergiler

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gana Cumhuriyeti Hükümeti arasında akdedilmesi öngörülen Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmasına ilişkin ikinci tur müzakereler 16-19 Şubat 2016 tarihleri arasında Akra'da gerçekleştirilmiştir.

Türkiye adına Gelir İdaresi Başkan Yardımcısı Sayın Mehmet ATUĞ, Gana adına ise Gelir İdaresi Başkan Yardımcısı Sayın Philip MENSAH başkanlığında yürütülen müzakereler olumlu bir atmosfer içerisinde gerçekleştirilmiş olup, Anlaşmanın büyük bölümü üzerinde uzlaşmaya varılmıştır.

Anlaşmada uzlaşılmayan konularda her iki taraf pozisyonunu tekrar değerlendirecek ve bunu müteakip üçüncü tur müzakereler, tarafların mutabakata varacağı ileri bir tarihte gerçekleştirilecektir. Anlaşmanın tamamlanarak yürürlüğe girmesi halinde her iki ülkenin girişimcileri bakımından vergisel yönden istikrarlı bir yatırım ortamı sağlanmış olacaktır.

4.4. Üye Olduğu Uluslararası Kuruluşlar

Birleşmiş Milletler Örgütü, BM ihtisas kuruluşları, bazı BM program ve fonları, Asya-Karayip-Pasifik Grubu Devletleri (ACP), Afrika Kalkınma Bankası (AfDB), Afrika Birliği (AU), Batı Afrika Ekonomik Topluluğu (ECOWAS), G-24, G-77, Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı (IAEA),Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü (ICAO), Uluslararası Ceza Mahkemesi (ICC), Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), Interpol, Uluslararası Göçmen Teşkilatı (IOM), Parlamentolararası Birlik (IPU), Uluslararası Standartlar Örgütü (ISO), Bağlantısızlar Hareketi (NAM), Kimyasal Silahların Yasaklanması Örgütü (OPCW), Dünya Posta Birliği

(UPU), Uluslararası Gümrük Birliği (WCO), Interpol, Dünya Sağlık Örgütü (WHO), Dünya Ticaret Örgütü (WTO)

4.5. Doğrudan Yabancı Yatırımlar

Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

Gana’da doğrudan yabancı yatırımlar sürekli artış göstermektedir. 2002 yılında 59 milyon dolar olan doğrudan yabancı yatırımlar 2011 yılında 3,2 milyar dolara ulaşmıştır. 2011 yılı itibariyle doğrudan yabancı yatırımlar stoğu ise 12,3 milyar dolara ulaşmıştır. Gana’da yabancı yatırımlar özellikle madenler ve enerji sektöründe yoğunlaşmaktadır. Son yıllarda petrole yönelik yatırımlar önemli ölçüde artmıştır. İngiltere Gana’da yabancı yatırımı bulunan en önemli ülkedir.

YILLAR	DYY	DYY Stoğu
2000	166	1605
2001	89	1694
2002	59	1753
2003	137	1850
2004	139	2029
2005	145	2174
2006	636	2810
2007	855	3666
2008	1220	4856
2009	1685	6571
2010	2527	9058
2011	3222	12320

Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

İngiltere’nin Gana’daki yatırımları 1 milyar dolar civarındadır. Yabancı yatırımlar konusunda İngiltere’den sonra ABD ikinci önemli ülkedir. Gana’da yabancı yatırımların yıllar itibariyle gelişimi aşağıda verilmektedir.

Yatırım Koşulları

Yabancı sermayenin ülkeye çekilmesi Gana’nın ekonomik kalkınma programlarında önemli bir unsur olarak yer almaktadır. Yabancı sermayenin ülkeye çekilmesinde Dünya Bankası yardımlarıyla kurulan Gana Yatırım Danışma Komitesi önemli rol oynamaktadır. Komitede çok uluslu ve yerli firmalar yanında IMF, Dünya Bankası ve BM gözlemcileri de bulunmaktadır. Komitenin ana amacı, yabancı sermayenin yatırım yapacağı ortamın oluşturulması için hükümet politikalarının belirlenmesine yardımcı olmaktır. Gana 1990’lı

yılların başında özelleştirme programına başlamış olup, 350 kamu işletmesinin yaklaşık 300'ü özelleştirilmiştir. Bu firmaların çoğu yabancı firmalarca satın alınmıştır.

Yabancı sermaye için yasal yapıyı oluşturmak amacıyla Gana Yatırım Geliştirme Merkezi Yasası 1994 yılında çıkarılmıştır. Yasa doğrudan yabancı yatırımlar yanında sermaye piyasasındaki portföy yatırımlarını da düzenlemektedir. Yasada küçük ölçekli ticaret, taksi işletmeciliği, bahis ve şans oyunları, güzellik salonu ve berberlik gibi işler Ganalıların iştigal alanındaki meslekler olarak belirtilmektedir. Gana Yatırım Geliştirme Merkezi (www.gipc.org.gh) yatırımları kaydettiği gibi yatırımlar için gerekli bilgileri de sağlamaktadır.

Gana'da iş kurmak uzun bir zaman almakta ve beş devlet kuruluşundaki işlemlerin tamamlanmasına ihtiyaç göstermektedir. Dünya Bankası raporlarına göre Gana'da iş kurulması için 85 günlük bir süreye ihtiyaç duyulmaktadır. Ganalılar ile birlikte oluşturulacak ortaklıklar için minimum sermaye 10.000\$, sırf yabancılarca oluşturulacak şirketler için ise 50.000 \$'dır. Ticaret firmalarında ise Ganalı ortak olup olmadığına bakılmaksızın, minimum yabancı hisse miktarı 300.000\$ olup, firmada en az 10 Ganalı çalıştırma şartı bulunmaktadır. Yabancıların yerli yatırımcılara göre farklı uygulamaya tabi oldukları sektörler emlak, bankacılık, menkul kıymetler ve su ürünleri sektörleridir.

Maden ve madencilik alanındaki yabancı sermayeyi ise 1994 tarih ve 475 sayılı Maden ve Madencilik Yasası düzenlemektedir. Petrol Yasası (PNDCL 84) ise petrol çıkarılması üretilmesi ve ticaretini düzenlemektedir.

Gana'da serbest kur rejimi uygulanmaktadır. Nasıl kazanıldığı belgelenebilen fonların transferlerinde ve dövizle dönüştürülmesinde herhangi bir kısıtlama bulunmamaktadır. Gana para birimi Cedi Dolar ve Euro'yla kolayca değiştirilebilmektedir. Yatırımlara ilişkin yasa, yatırımlardan kaynaklanan kar payı ve net karın, borç ödemelerinin, teknoloji transferinden kaynaklanan ücretlerin, işletmenin satışından doğan gelirlerin ve yatırımdan sağlanan faizlerin döviz ile transferine müsaade etmektedir.

Yabancı yatırımlar yasası, diğer yollar ile çözülemeyen anlaşmazlıklar konusunda Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Yasası Komisyonu kurallarına dayalı tahkim veya ülkeler arasındaki karşılıklı anlaşmalara atıfta bulunmaktadır. Yabancı yargı kararlarının Gana'da tanınması karşılıklılık esasına dayalıdır. Gana anlaşmazlıkların çözümü konusunda Newyork Konvansiyonunu imzalamıştır.

Gana'da fikri mülkiyet haklarının korunması yönünde yasal düzenlemeler yapılmaktadır. Gana Dünya Fikri Mülkiyet Hakları Örgütünün (WIPO) üyesidir. WTO TRIPS anlaşmasını uygulamak için adımlar atılmakta olup, Gana parlamentosu kopyalama yasası hariç tüm TRIPS düzenlemelerini kabul etmiştir.

Bankacılık sektörü küçük ölçeklidir. Ülkede 18 banka içerisinde en büyük banka olan Gana Ticaret Bankasının net yaklaşık değeri 50 milyon \$'dır. Gana Borsası gelişen piyasalar içerisinde en iyi performans gösterenler içerisinde mütala edilmektedir.

Ülkede üç adet serbest bölge bulunmakta olup, bunlar Accra, Mpitsin ve Ashiem'de yer almaktadır. Üç serbest bölge de 1996 yılında kurulmuştur. Tema ve Takoradi limanları ile Kotoka Uluslararası Havalimanı ve bu alanlarla bağlantılı yerler serbest bölgeler içerisinde. Serbest bölgede faaliyet gösterebilmek için firmaların ürünlerinin %70'ini ihraç etmesi gerekmektedir. Serbest bölgede çalışan firmaların 10 yıllık kurumlar vergisi muafiyeti ve ithalatta 0 gümrük vergisi avantajı bulunmaktadır.

4.6. İşadamlarının Pazarda Dikkat Etmesi Gereken Hususlar

Ticareti Etkileyen Kültürel Faktörler

Gana'nın resmi dili İngilizcedir. İş yazışmalarında İngilizce kullanılmaktadır. Şehirde yaşayan Ganalılar da İngilizce konuşmaktadırlar. Ülkede kartvizit kullanımı yaygındır. Ganalı işadamları iş saatlerinde takım elbise giymekte, çok azı geleneksel kıyafetlerini giymektedirler. İş kadınları ise genel olarak iş saatlerinde de geleneksel kıyafetlidirler

Pasaport ve Vize İşlemleri

Diplomatik, Hizmet, Hususi ve Umuma Mahsus Pasaport Hamilleri vizeye tabidir.

Resmi Tatiller ve Çalışma Saatleri

Yeni Yıl	1 Ocak
Bağımsızlık Günü	6 Mart
Good Friday	25 Mart
Paskalya Yortusu	28 Mart
İşçi Günü	1 Mayıs
Afrika Birliği Günü	25 Mayıs
Republic Day	1 Temmuz
Eid al-Fitr	3 Kasım
Çiftçiler Günü	2 Aralık
Boxing Day	26 Aralık

Sağlık

Gana'ya girmek için uluslararası sağlık sertifikasında sarı humma aşısının olduğunun belgelemesi gerekmektedir. Sıtma aşısı ile tetanos, menenjit, ve hepatit B aşılarının yaptırılması ise önemle tavsiye edilmektedir. Ayrıca, daha ayrıntılı bilgi için <http://www.cdc.gov/travel/wafrica.htm>. web adresinin incelenmesinin yararlı olacağı

düşünülmektedir. Sözkonusu aşuların Gana'ya giriş yapılmadan en az on gün önceden yaptırılması gerekmektedir.

Hukuki Yapı

Gana'da firmaların ticari veya yatırım işine girişmelerinde herhangi bir yere para bloke etme zorunluluğu bulunmamaktadır. Bu yüzden özellikle bu ülkeye ihracatta firmaların özellikle ilk ihracat deneyimlerinde, ödemelerin garantisi için, deneyimli ve geçmiş bulunan firmalarla iş yapmaları önerilmektedir.

Gana'da İş Kurma

Gana Yatırım Geliştirme Merkezi (GIPC) yatırımlarda ve iş kurulmasında sorumlu tek yetkili kamu kuruluşudur. Yabancı firmalar ekonomik, ticari ve yatırım ile ilgili her türlü konuda bu kuruluştan bilgi temin edebilirler (www.gipc.org.gh).

Yabancı firmaların Gana'da iş kurmaları serbest olup, GIPC'den uygunluk ön izni alınmadan iş kurabilmektedirler. Gana'da iş kuracak olan firmalarımız iş kurma konusundaki aşamalar ve yükümlölükler konusunda GIPC'nin web sitesinde detaylı bilgilere ulaşabilirler.

5. GANA'NIN HAZIR GİYİM SEKTÖRÜ

Afrika ülkesi olarak Gana'nın sanayisi göreceli bir çeşitliliğe sahiptir. Ülke, alüminyum eritme işletmeleri, kereste işleme, gıda işleme, çimento, petrol işleme, tekstil, elektronik, ilaç, madencilik v.b. çok çeşitli sanayi kollarına sahiptir. Sanayi alanındaki bu çeşitlilik bağımsızlık sonrasında kendine yeterli bir ülke yaratma çabasıdan kaynaklanmıştır.

1983 yılında yürürlüğe giren ekonomik iyileştirme programı ile imalat sanayinde çeşitli düzenlemelere gidilmiştir. Sübvansiyonların azaltılması ve sektörleri rekabete açık hale getirecek düzenlemelerin yapılması firmaların bazılarını kapanmaya, bazılarını da ayakta kalabilmek için performanslarını artırmaya itmiştir. Ülkede en iyi gelişme gösteren sektörler tekstil, hazır giyim, metal, plastik ve demir dışı metal ürünler sektörüdür.

5.1. Gana'nın Örme Giyim İhracatı

Tablo 5: Gana Örme Giyim İhracatı (1000 ABD \$)

GTIP Numarası	Ürün Tanımı	2013	2014*	2015*
6101	Erkek/erkek çocuk için dış giyim	5	1	2

6102	Kadın/kız çocuk için dış giyim	1		4
6103	Erkek/erkek çocuk için takım elbise, takım, ceket, pantolon vs.	4	13	21
6104	Kadın/kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, pantolon vs.	13	34	23
6105	Erkek/erkek çocuk için gömlek	1	57	2,001
6106	Kadın/kız çocuk için bluz, gömlek,	1	3	296
6107	Erkek/erkek çocuk için iç ve gece giyim eşyası	0	4	
6108	Kadın/kız çocuk için iç ve gece giyim eşyası	4	1	
6109	Tişört, fanila, diğer iç giyim eşyası	154	537	105
6110	Kazak, süveter, hırka, yelek vb. Eşya	6	102	3,666
6111	Bebek için giyim eşyası	35	20	18
6112	Spor kıyafetleri, kayak, yüzme kıyafetleri	2	1	2
6113	Emdirilmiş, sıvanmış mensucattan örülmüş giyim	0		3
6114	Diğer giyim eşyası	13	694	66
6115	Çorap; külotlu, kısa;uzun konçlu, soketler	14		
6116	Eldiven	1	1	21
6117	Giyim eşyasının diğer aksesuarı; hazır aksesuar ve parçaları	84	52	7
	TOPLAM	338	1520	6235

*Yansıma veri, Kaynak: TRADEMAP

5.2. Gana'nın Örmeye Giyim İthalatı

Tablo 6: Gana Örmeye Giyim İthalatı (1000 ABD \$)

GTIP Numarası	Ürün Tanımı	2013	2014*	2015*
6101	Erkek/erkek çocuk için dış giyim	21	496	347
6102	Kadın/kız çocuk için dış giyim	2	212	232
6103	Erkek/erkek çocuk için takım elbise, takım, ceket, pantolon vs.	1,122	22,576	58,195
6104	Kadın/kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, pantolon vs.	1,657	27,393	45,860

6105	Erkek/erkek çocuk için gömlek	632	6,213	6,216
6106	Kadın/kız çocuk için bluz, gömlek,	1,174	778	645
6107	Erkek/erkek çocuk için iç ve gece giyim eşyası	624	14,257	12,528
6108	Kadın/kız çocuk için iç ve gece giyim eşyası	895	3,804	5,007
6109	Tişört, fanila, diğer iç giyim eşyası	5,316	26,314	27,786
6110	Kazak, süveter, hırka, yelek vb. Eşya	389	3,190	2,851
6111	Bebek için giyim eşyası	67	6,437	5,339
6112	Spor kıyafetleri, kayak, yüzme kıyafetleri	198	1,812	193
6113	Emdirilmiş, sıvanmış mensucattan örülmüş giyim	1	227	15
6114	Diğer giyim eşyası	92	1,173	976
6115	Çorap; külotlu, kısa;uzun konçlu, soketler	877	5,904	5,651
6116	Eldiven	212	1,559	2,425
6117	Giyim eşyasının diğer aksesuarı; hazır aksesuar ve parçaları	75	2,047	3,970
	TOPLAM	13,354	121,521	133,389

*Yansıma veri, Kaynak: TRADEMAP

5.3. Gana'nın Örülmemiş Hazır Giyim İhracatı

Tablo 7: Gana Örülmemiş Hazır Giyim İhracatı (1000 ABD \$)

GTIP Numarası	Ürün Tanımı	2013	2014*	2015*
6201	Erkek/erkek çocuk için dış giyim	0		
6202	Kadın/kız çocuk için dış giyim	0	9	19
6203	Erkek/erkek çocuk için takım, takım elbise, ceket vs.	12	72	13
6204	Kadın/kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, pantolon vs.	356	2,115	1,729
6205	Erkek/erkek çocuk için gömlek	64	40	33
6206	Kadın/kız çocuk için gömlek, bluz vs.	64	1,481	1,292
6207	Erkek/erkek çocuk için iç ve gece	40	206	1

	giyim eşyası			
6208	Kadın/kız çocuk için iç ve gece giyim eşyası	13	9	
6209	Bebek için giyim eşyası ve aksesuar	88	35	25
6210	Plastik, kauçuk sıvanmış, emdirilmiş elyaftan hazır giyim eşyası	16	37	9
6211	Kadın/kız çocuk için spor, kayak ve yüzme kıyafetleri vb giyim eşyası	194	752	971
6212	Sütyen, korse, korse kemer, pantolon askısı, çorap bağı, jartiyer	34	5	3
6213	Mendil	0	2	
6214	Şal, eşarplar, fularlar, kaşkollar, peçe ve duvaklar vb eşya	12	159	125
6215	Boyun bağı, papyon kravat ve kravatlar	0	16	1
6216	Eldiven	0	1	
6217	Giyim eşyasının hazır teferruatı, parçaları, aksesuarları	189	30	60
	TOPLAM	1,082	4,969	4,281

*Yansıma veri, Kaynak: TRADEMAP

5.4. Gana'nın Örülmemiş Hazır Giyim İthalatı

Tablo 8: Gana Örülmemiş Hazır Giyim İthalatı (1000 ABD \$)

GTIP Numarası	Ürün Tanımı	2013	2014*	2015*
6201	Erkek/erkek çocuk için dış giyim	379	245	1,171
6202	Kadın/kız çocuk için dış giyim	107	97	2,005
6203	Erkek/erkek çocuk için takım, takım elbise, ceket vs.	3,288	45,739	52,645
6204	Kadın/kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, pantolon vs.	2,825	42,189	64,845
6205	Erkek/erkek çocuk için gömlek	3,201	8,183	8,700
6206	Kadın/kız çocuk için gömlek, bluz vs.	1,430	1,313	1,059
6207	Erkek/erkek çocuk için iç ve gece giyim eşyası	7,480	1,030	1,758

6208	Kadın/kız çocuk için iç ve gece giyim eşyası	1,244	1,922	2,158
6209	Bebek için giyim eşyası ve aksesuar	3,451	823	1,226
6210	Plastik, kauçuk sıvanmış, emdirilmiş elyaftan hazır giyim eşyası	462	1,872	1,526
6211	Kadın/kız çocuk için spor, kayak ve yüzme kıyafetleri vb giyim eşyası	1,818	4,490	6,817
6212	Sütyen, korse, korse kemer, pantolon askısı, çorap bağı, jartiyer	1,584	2,751	3,235
6213	Mendil	1,407	5,767	6,734
6214	Şal, eşarplar, fularlar, kaşkollar, peçe ve duvaklar vb eşya	1,357	5,212	4,198
6215	Boyun bağı, papyon kravat ve kravatlar	118	589	396
6216	Eldiven	237	129	422
6217	Giyim eşyasının hazır teferruatı, parçaları, aksesuarları	1,725	1,327	976
	TOPLAM	29,291	123,678	159,871

*Yansıma veri, Kaynak: TRADEMAP

6. GANA-TÜRKİYE ARASINDA TİCARİ VE EKONOMİK İLİŞKİLER

6.1. Siyasi İlişkiler

Gana'nın 1957 yılında bağımsızlığını kazanmasını takiben iki ülke arasında diplomatik ilişki tesis edilmiş ve Akra'da yerleşik ilk Büyükelçimiz Ekim 1964'de göreve başlamıştır. Tasarruf tedbirleri nedeniyle 1981 yılında faaliyetlerine son verilen Akra Büyükelçiliğimiz 1 Şubat 2010 tarihinde tekrar açılmıştır. Gana da 2012 yılında Ankara'da Büyükelçilik ihdas etmiştir.

11.Cumhurbaşkanımız Sayın Abdullah Gül'ün Akra'ya 23-24 Mart 2011 tarihlerinde, Gana Devlet Başkanı John Dramani Mahama'nın da ülkemize 21-24 Ocak 2013 tarihlerinde gerçekleştirdikleri karşılıklı ziyaretler iki ülke ilişkilerine germi kazandırmış ve ilişkilerimizin ahdi alt yapısını oluşturan bir dizi anlaşma imzalanmasına vesile olmuştur.

İmzalanan Anlaşmalar; Ticaret, Ekonomik ve Teknik İşbirliği Anlaşması-1997; Askeri

Alanda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İşbirliği Çerçeve Anlaşması-2011; Sağlık ve Tıp Bilimleri Alanlarında İşbirliğine Dair Anlaşma-2011; Hava Ulaştırma Anlaşması-2011; Diplomatik Pasaport Hamilleri için Vizelerin Karşılıklı olarak Kaldırılmasına Dair Anlaşma-2011; Dışişleri Bakanlıkları Arasında Siyasi İstişare Mekanizması Kurulmasına İlişkin Mutabakat Muhtırası-2011; Savunma Bakanlıkları arasında Savunma Sanayi alanında işbirliğini de kapsayan “Niyet Beyanı”- 2011; Türk-Gana İş Konseyi Kuruluş Anlaşması- 2011; Gana’da e-adalet sisteminin geliştirilmesi, Türkiye ile Gana arasında Suçluların İadesi ve Adli Yardımlaşma Anlaşması imzalanması için Mutabakat Muhtırası-2011; Turizm Alanında İşbirliği Anlaşması-2011; Tarımsal İşbirliği Konulu Mutabakat Zaptı-2011; TSE ile Gana Standartlar Enstitüsü Arasında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptı; Gana Ticaret ve Sanayi Odası ile Ankara Sanayi Odası arasında İşbirliği Mutabakat Muhtırası-2012; Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşması-2013; Kültür, Eğitim, Bilim, Basın-Yayın, Gençlik ve Spor Alanlarında İşbirliği Anlaşması-2013; Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) ile Gana Ulusal Küçük Ölçekli Endüstriler Kurulu (NBSSI) arasında Mutabakat Zaptı-2013; Diplomasi Akademileri Arasında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptı-2013; Serbest Bölgeler Alanında İşbirliği ve Teknik Destek Sağlanmasına İlişkin Mutabakat Zaptı-2013; Başta Terörizm ve Örgütlü Suçlar olmak üzere Ağır Suçlarla Mücadelede İşbirliği Anlaşması (Güvenlik İşbirliği Anlaşması)-2014,

İmzalanması Öngörülen Anlaşmalar: Serbest Ticaret Anlaşması; Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması; Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması; Şehircilik Alanında Mutabakat Zaptı; Denizcilik İşbirliği Anlaşması; Enerji, Hidrokarbon ve Madencilik Alanlarında İşbirliğine ilişkin Mutabakat Zaptı; Askeri Eğitim İşbirliği Anlaşması; Eğitim Alanında İşbirliği Anlaşması.

6.2. Ekonomik ve Ticari İlişkiler

Türkiye-Gana ticaret hacmi 2010 yılında 40,7 milyon Dolar iken, 2011 ve 2012 yıllarında 10 kattan fazla artarak yarım milyar Doları aşmıştır. Gana'daki ekonomik gelişmelerin de etkisiyle 2013 (382 milyon Dolar) ve 2014/11 (291,15 milyon Dolar) yıllarında iki ülke ticaret hacminde azalma olmuştur.

Gana’da 44 adet Türk firması tarafından 240 milyon Dolar civarında yatırım yapılmıştır. Ülkemizde ise iki tane Gana sermayeli şirket mevcuttur.

THY’nin İstanbul-Akra-İstanbul arasında haftada 7 gün doğrudan uçuşları bulunmaktadır.

Askeri ve Savunma Sanayi İşbirliği

Deniz Kuvvetleri Komutanlığı Barbaros Türk Deniz Görev Grubu'nun (TDGG), Afrika ülkeleri

liman şehirlerini ziyareti çerçevesinde, TCG Oruçreis Fırkateyni 13-15 Nisan 2014 tarihleri arasında Gana'nın Tema Limanını ziyaret etmiştir. Bu ziyaret vesilesiyle, askeri üst düzey yöneticilerle görüşülmüş ve savunma sanayi ürünlerimize yönelik sunumlar yapılmıştır.

Eğitim, Kültür, Turizm ve Tanıtım Faaliyetleri

Türkiye Bursları kapsamında Gana vatandaşlarına tarafımızdan 2012-2015 yılları arasında lisans, yüksek lisans ve doktora çalışmaları için toplam 150 adet burs tahsis edilmiştir.

Gana Dışişleri ve Bölgesel Entegrasyon Bakanlığından 10 diplomat, Bakanlığımızın Diploması Akademisine 15-20 Haziran 2014 tarihlerinde düzenlenen eğitim programına katılmıştır.

Konsolosluk ve Vize İşlemleri

Konsolosluk Şubemizce 2012 yılında 3704; 2013 yılında 5726, 2014 yılında ise 1360 Gana vatandaşı vize verilmiştir.

Konsolosluk Şubemizdeki kayıtlara göre Gana'da 260 vatandaşımız yaşamaktadır.

Yardımlar

İstanbul Su Enstitüsü ve TİKA koordinatörlüğünde Gana Su İşleri, Bayındırlık ve İskân Bakanlığından 9 yetkilinin katıldığı bir eğitim programı düzenlenmiştir. (Nisan 2014)

İzmir'in EXPO 2020 adaylığı çerçevesinde oluşturulan "Herkes için Sağlık" fonundan Gana'ya tahsis edilen 100 bin Dolar tutarındaki sağlık malzemesi, 14-16 Nisan 2014 tarihlerinde gerçekleştirilen KEK IV. Dönem Toplantısı vesilesiyle Akra'ya gelen Sağlık Bakanı Dr. Mehmet Müezzinoğlu tarafından Gana'lı muhatabına teslim edilmiştir.

Gana Sağlık Bakanlığı'nın kalifiye eleman ihtiyacına binaen masrafları TİKA tarafından karşılanmak suretiyle 12 sağlık elemanı Sağlık Bakanlığımızca düzenlenen "Güvenli Annelik" ve "Eğitim Becerileri" eğitim programına katılmak üzere ülkemize gitmiştir. (Aralık 2014)

7. GANA-TÜRKİYE ARASINDA HAZIR GİYİM ÜRÜNLERİ TİCARET HACMI

7.1. GANA-TÜRKİYE Örme Giyim Ticaret Hacmi

Tablo 9 :GANA-TÜRKİYE Örme Giyim Ticaret Hacmi

GTIP Numarası	Ürün Tanımı	Gana'nın Türkiye'den İthalatı		Türkiye'nin Dünyaya İhracatı	Gana'nın Dünyadan İthalatı
		2015 değerleri, bin USD	Türkiye'ye uygulanan gümrük vergi oranı	2015 değerleri, bin USD	2015 değerleri, bin USD
6101	Erkek/erkek çocuk için dış giyim	-	%20	37,936	347
6102	Kadın/kız çocuk için dış giyim	-	%20	38,986	232
6103	Erkek/erkek çocuk için takım elbise, takım, ceket, pantolon vs.	12	%20	338,566	58,195
6104	Kadın/kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, pantolon vs.	62	%20	1,272,683	45,861
6105	Erkek/erkek çocuk için gömlek	39	%20	237,394	6,216
6106	Kadın/kız çocuk için bluz, gömlek,	11	%20	541,195	645
6107	Erkek/erkek çocuk için iç ve gece giyim eşyası	22	%20	164,923	12,528
6108	Kadın/kız çocuk için iç ve gece giyim eşyası	3	%20	311,990	5,007
6109	Tişört, fanila, diğer iç giyim eşyası	67	%20	2,979,563	27,787
6110	Kazak, süveter, hırka, yelek vb. Eşya	2	%20	1,614,178	2,851
6111	Bebek için giyim eşyası	17	%20	144,418	5,339
6112	Spor kıyafetleri, kayak, yüzme kıyafetleri	-	%20	79,178	193
6113	Emdirilmiş, sıvanmış mensucattan örülmüş giyim	-	%20	865	15
6114	Diğer giyim eşyası	1	%20	85,517	977
6115	Çorap; külotlu, kısa;uzun konçlu, soketler	18	%20	1,024,859	5,652
6116	Eldiven	3	%20	3,297	2,425
6117	Giyim eşyasının diğer aksesuarı; hazır aksesuar ve parçaları	-	%20	52,547	3,970

7.2. GANA-TÜRKİYE Örülmemiş Giyim Ticaret Hacmi

Tablo 10: GANA-TÜRKİYE Örülmemiş Giyim Ticaret Hacmi

GTIP Numarası	Ürün Tanımı	Gana'nın Türkiye'den İthalatı		Türkiye'nin Dünyaya İhracatı	Gana'nın Dünyadan İthalatı
		2015 değerleri, bin USD	Türkiye'ye uygulanan gümrük vergi oranı	2015 değerleri, bin USD	2015 değerleri, bin USD
6201	Erkek/erkek çocuk için dış giyim	0	%20	93,121	1,171
6202	Kadın/kız çocuk için dış giyim	1	%20	111,377	2,005
6203	Erkek/erkek çocuk için takım, takım elbise, ceket vs.	202	%20	1,493,086	52,645
6204	Kadın/kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, pantolon vs.	67	%20	2,195,416	64,845
6205	Erkek/erkek çocuk için gömlek	54	%20	607,084	8,701
6206	Kadın/kız çocuk için gömlek, bluz vs.	15	%20	735,737	1,059
6207	Erkek/erkek çocuk için iç ve gece giyim eşyası	0	%20	52,407	1,758
6208	Kadın/kız çocuk için iç ve gece giyim eşyası	0	%20	219,523	2,157
6209	Bebek için giyim eşyası ve aksesuar	0	%20	86,704	1,226
6210	Plastik, kauçuk sıvanmış, emdirilmiş elyaftan hazır giyim eşyası	0	%20	27,721	1,526
6211	Kadın/kız çocuk için spor, kayak ve yüzme kıyafetleri vb giyim eşyası	14	%20	134,246	6,817
6212	Sütyen, korse, korse kemer, pantolon askısı, çorap bağı, jartiyer	0	%20	53,889	3,235
6213	Mendil	0	%20	668	6,734
6214	Şal, eşarp, fularlar, kaşkollar, peçe ve duvaklar vb eşya	0	%20	91,000	4,198
6215	Boyun bağı, papyon kravat ve kravatlar	0	%20	4,533	396
6216	Eldiven	0	%20	735	423

6217	Giyim eşyasının hazır teferruatı, parçaları, aksesuarları	1	%20	9,857	976
------	---	---	-----	-------	-----

Kaynak: TRADEMAP

8. GANA'DA HAZIR GİYİM ÜRÜNLERİ İLE İLGİLİ FAALİYET GÖSTEREN FİRMA BİLGİLERİ

• WEN-BEKS VENTURES

Ürünler: Ev tekstili, Hazır Giyim, Kozmetik, Bebek bezi

*Kaynak: Ekonomi Bakanlığı – Dış İlişkiler GanaFirma Listesi

9. SWOT ANALİZİ

Güçlü yanlar - Para yardımı sağlanması - Yurtiçi piyasa - Yüksek karlılık ve gelir	Zayıf yanlar - Marka Portföyü - Kredi oranlarının yüksekliği
Fırsatlar - Küresel piyasa - Büyüme oranları ve karlılık	Tehditler - İşçilik maliyetlerindeki artış - Resmi kısıtlamalar - Teknik problemler - Vergi değişiklikleri - Mali kapasite - Dış iş riski

10. YARARLI ADRESLER

- **AKRA TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ**

Şahin Sarıkaya
Akra Ticaret Müşaviri

Adres: Turkish Embassy Office
of the Commercial Counsellor
L8 Block 1 Section 17 b
Labone Abafum Crescent
CANTONMENTS ACCRA
Tel: 00 233 302 218 180

- **T.C. AKRA BÜYÜKELÇİLİĞİ**

Büyükelçi: Penbe Nesrin BAYAZIT

Adres: Embassy of the Republic of Turkey in Accra
L8 Block 1 Section 17B Labone Abafum Crescent Accra/Ghana

Eposta: embassy.accra@mfa.gov.tr

Tel: (00-233) 302 218 180

11. YARARLI WEB SİTELERİ

- 1- Yatırım ve Teşviklerle ilgili mevzuat için www.gipcghana.com
- 2- Vergi ile ilgili mevzuat ve uygulamalar için www.gra.gov.gh
- 3- Çalışma ve Oturma İzni ile ilgili olarak www.ghanaimmigration.org
- 4- Kamu İhale Mevzuatı ve uygulamaları için www.ppaghana.org veya www.ppbghana.org
- 5- Serbest Bölge Mevzuatı ve uygulamaları için www.gfzb.com.gh

KAYNAKÇA

- 1- Dışışleri Bakanlığı resmi internet sitesi - www.mfa.gov.tr
- 2- Ekonomi Bakanlığı Bigi Sistemi – www.ekonomi.gov.tr
- 3- Gelir İdaresi Başkanlığı – www.gib.gov.tr
- 4- Afrika Ülke Raporları – 2, Hazırlayan: İzzettin ARTOKÇA
- 5- Gana Ülke Raporu – Hazırlayan: Yücel AKOVA
- 6- Trademap – www.trademap.org